ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัย

นาย ชจร จันทรัตน์

002636

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชานิติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๒๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL PROBLEMS CONCERNING THE INVESTMENTS OF INSURANCE COMPANY

Mr. Kajohn Jantarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัย
โดย	นาย ชจร จันทรัตน์
แผนกวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ชูเกียรติ ประมูลผล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัย

ชื่อนิสิต นาย ชจร จันทรัตน์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ

แผนกวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๒๐

บทคัดย่อ

กิจการประกันภัยเป็นสถาบันทางการเงินที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก ว่าเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันการธนาคารพาณิชย์ เพราะสถาบันประกันภัยเป็นแหล่งระดมเงินทุนจากประชาชนโดยกว้างขวาง ซึ่งเงินทุนเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับประเทศที่กำลังเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อจะได้สามารถนำเงินเหล่านั้นไปลงทุนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปยิ่งขึ้น

การลงทุนแสวงหาประโยชน์เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับบริษัทประกันภัย เพราะเบี้ยประกันที่ได้รับจากประชาชนมิใช่เป็นเงินกำไร ถือเป็นเงินฝากสะสม ซึ่งบริษัทต้องจ่ายคืนหรือชดใช้แล้วแต่กรณี บริษัทใดมีผู้เอาประกันมาก เบี้ยประกันที่ได้รับก็มากขึ้นทุกปี ถ้าบริษัทไม่สามารถนำเงินฝากเหล่านี้ไปลงทุนให้เกิดประโยชน์แล้ว เมื่อสัญญาประกันภัยครบกำหนดจ่ายคืน หรือเมื่อบริษัทต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันภัยในอนาคต ซึ่งเป็นเงินจำนวนมากกว่าเบี้ยประกันที่บริษัทได้รับ บริษัทก็ไม่-

อาจมีเงินจ่ายได้ ดังนั้น บริษัทผู้ประกอบการจะต้องนำเงินทุนของตนและเบี้ยประกันที่ได้รับไปลงทุนเพื่อให้ได้ดอกผลชดเชยกับความรับผิดที่เกินกว่ารายได้ของตน

แต่เนื่องจากบริษัทประกันภัยต้องรักษาประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยไว้ และต้องสามารถจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันภัยได้โดยรวดเร็วและทันท่วงที บริษัทจึงจำต้องมีฐานะการเงินมั่นคงตลอดเวลาที่ประกอบธุรกิจประกันภัย การลงทุนของบริษัทประกันภัยจึงมีหลักการหากำไรเพื่อผู้ถือหุ้นเป็นจุดมุ่งหมายรอง แต่มุ่งถึงการลงทุนที่แสวงหาประโยชน์แบบ Investment เป็น ซึ่งเป็นการลงทุนที่แน่นอน แต่ผลกำไรน้อย ไม่ใช้แบบ Speculation ซึ่งเป็นการลงทุนที่เสี่ยงแต่อาจได้ผลกำไรดี

สำหรับในประเทศไทย การลงทุนของบริษัทประกันภัยก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ไม่มีกฎหมายควบคุมบังคับว่าบริษัทจะต้องลงทุนอย่างใด กิจการใดบ้าง บริษัทกำหนดนโยบายในการลงทุนเองตลอดมา จนหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๑๐ จึงได้มีกฎหมายควบคุมการลงทุนของบริษัทประกันภัย โดยยึดถือหลักการ Investment เพื่อความมั่นคงปลอดภัยแก่ผู้เอาประกันในอันที่จะได้รับความคุ้มครองจากบริษัทตามสัญญาประกันภัย

กฎหมายไม่ยอมให้บริษัทประกันภัยประกอบการลงทุนที่มีสภาพไม่แน่นอน และไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่หรือกรรมการคนใดของบริษัทหาผลประโยชน์ส่วนตัวจากการลงทุนของบริษัทโดยทั่ว ๆ ไป นอกจากนี้การลงทุนของบริษัทจะขึ้นอยู่กับบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ได้ ต้องได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการผู้มีหน้าที่ควบคุมกิจการประกันภัยตามกฎหมายอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สำหรับการลงทุนของบริษัทประกันภัยตามกฎหมายในปัจจุบันก็ยังมีข้อบกพร่องบางประการทั้งในด้านบริษัทเองและทางด้านราชการอันทำให้การ

กระจายการลงทุนยังเป็นไปได้ไม่ทั่วถึง ไม่เป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศเท่าที่ควร และจะต้องมีการหาวิธีการเพื่อขจัดข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ เพื่อการลงทุนของบริษัทประกันภัยจะได้ผลเต็มที่ทั้งในด้านช่วยพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ด้านความมั่นคงของผู้เอาประกันและความก้าวหน้าเติบโตของบริษัทประกันภัยไปด้วยกัน ซึ่งจะต้องผสมผสานความคิดและวิธีการของการดำเนินธุรกิจประกันภัยภาคเอกชนเข้ากับการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง อันจะนำมาซึ่งข้อมูลที่จะใช้เป็นแนวทางในการออกกฎหมายเป็นบทบัญญัติควบคุมการลงทุนของบริษัทประกันภัยต่อไปในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Legal Problems Concerning the Investments of Insurance company

Name Mr. Kajohn Jantarat

Thesis Advisor Assistant Professor Chaiyos Hemarajata

Department Law

Academic Year 1977

ABSTACT

Insurance business, a monetary institution in world wide aceptance, is as important in economic system as of the commercial bank business. Insurance business, is a broad collection of investment from people which is neccessary and important for the developing countries. Life-insurance is certainly one of the greatest and most beneficial economic structures the world has ever seen. In addition, life-insurance companies are an important factor in the national economy in that they supply a substantial part of all now capital requirements, and it can be part to reduce country's economic problems for further progression.

The company's investment is to maintain the company as a solvent institution. The premivm, paid from the insured is not

the profit of the company, and is the accumulated feind which has to pay the insured. To accomplish this, available funds are used to purchase sound investments, well diversified, which will produce the income. It is necessary that the number of those insured be large enough to minimize accidental fluctuations in the annual numbers of losses and thus avoid impracticable variations in the amounts of the shares of the members. So, investment reserves are desirable principally in connection with the possible losses.

It has been said that the object of a life-insurance company is to pay claims. Its-ability to do so is the paramount consideration. For this reason it is generally considered that, except to a small extent, investments of a speculative nature are not suitable for life-insurance funds nor are any other enterprises which involve the possibility of large losses.

As for Thailand, because of the non-existance of insurance law to determine and to control the investment of insurance companies, the companiese themselves laid the investment plans. Until later 1967, Insurance Act regarding the stabilized investment principle for the policy holders' benefit was introduced to the insurance business. The said law enforced and determined the management trend and the amount of investment fund of each company so that the company could pay its clients spontaneously whenever the possible losses were available.

In addition, according to the Insurance Act 1967, any instabilized insurance company as well as its staff May not be given permission to operate the business or to gain self-interest from the company's investment.

The investment policy, morcover, must not depend on any person except that the government officials concerning and taking responsibility in the insurance operation concure and approve the policy.

At present, however, the investment in this type of business is still defective concerning its management as well as the official's administration. This affects the extension of investments; that is, the investments are not expansible to cover the whole area. Thus, the improvement and the solution criteria to the aformentioned defects should be taken into consideration so as to bring the fruition to the company's investment, which will not only assist the country in social and economic development but also better the stability and the progress of the companies.

To cope with this state, methods and ideas in operating private insurance business should be harmoniously carried out with the management of the officials concerned. It will, eventually, bring into the information to the trend of enacting acts to control the insurance companies' investment in future.

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาชั้นปริญญาโททางนิติศาสตร์ของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยของผู้เขียน ได้รับความกรุณาให้คำแนะนำหลายประการจาก รองศาสตราจารย์ อุกฤษ มงคลนาวิน คณบดีคณะนิติศาสตร์ ทั้งในด้านการศึกษาในปีแรก ๆ จนเมื่อมีปัญหาในด้านวิทยานิพนธ์ ก็ยังได้ให้กำลังใจและแนะนำให้ผู้เขียนได้พากเพียรทำวิทยานิพนธ์นี้ขึ้นมา จึงต้องขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างมากจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ โดยได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และให้กำลังใจ แนะนำตักเตือน ตลอดจนให้ความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์มากมาย ซึ่งหากปราศจากเสียซึ่งท่านผู้นี้แล้ว ผู้เขียนก็ไม่อาจทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้

ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์ครานี้ อาจารย์ชูเกียรติ ประมูลผล อดีตผู้อำนวยการสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล ได้กรุณาให้คำแนะนำชี้แนวทางให้เป็นอย่างดี ผู้เขียนได้รับคำแนะนำมาใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้เป็นอย่างมาก ทั้งยังกรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียน อันเป็นความกรุณาเป็นอย่างสูง ที่ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณไว้ด้วย

ด้านตำราเอกสารอ้างอิงประกอบการวิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากสมาคมประกันชีวิตไทยและสมาคมประกันวินาศภัย นอกจากนี้ คุณสากล ธนสัตยาวิบูล คุณองอาจ เหล่าพานิช คุณทวี จันทโชติ คุณสุคชาย รัตนสมบูรณ์ คุณธีระ วิภูชนินทร์ ก็เป็นผู้กรุณาให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้เขียน จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่จะลืมไม่ได้คือ คุณชัยสิทธิ์ ธิติสุทธิ์ ที่ได้ช่วยกรุณาค้นคว้าตำราเอกสารอ้างอิงทั้งภาษาไทยและต่างประเทศแก่ผู้เขียนเป็นอย่างมาก ทั้งยังได้แนะนำให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันมีคุณค่าแก่วิทยานิพนธ์นี้นานับประการ ขอได้รับความขอบพระคุณอย่างจริงใจจากผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณและขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้กำลังใจและมีส่วนช่วยให้ผลงานของผู้เขียนลุล่วงไปด้วยดี และที่ต้องกล่าวถึงเป็นพิเศษก็คือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาบดี สัตตบุศย์ ซึ่งกรุณาให้ความช่วยเหลือในการเสนอเรื่องวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำแก่ผู้เขียนในด้านต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ นอกจากนี้ท่านอื่น ๆ ที่ได้ช่วยเหลือตรวจทานและจัดรูปเล่ม ก็ขอได้โปรดได้รับความขอบพระคุณจากผู้เขียนด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
บทนำ	๑
บทที่	
๑ ประวัติการประกันภัยของต่างประเทศ	๖
๑. การประกันภัยสมัยโบราณ	๖
๑.๑ การประกันอัคคีภัยสากล	๙
๑.๒ การประกันชีวิต	๑๐
๒. การประกันภัยของสหรัฐอเมริกา	๑๒
๒.๑ สมาคมประกันในสหรัฐอเมริกายุคแรก	๑๒
๒.๒ การประกันอัคคีภัยและการประกันชีวิต	๑๓
๒.๒.๑ การไต่สวนของอาร์มสตรอง	๑๕
๒.๒.๒ ภาวะกดดันในปี พ.ศ. ๒๔๗๓	๑๖
๒.๒.๓ พระราชบัญญัติแมคคาแรน	๑๗
๒.๓ ลักษณะและขอบเขตการลงทุนของบริษัทประกันภัย	๑๘
๒.๓.๑ เป้าหมายการลงทุน	๑๘
๒.๓.๒ กฎเกณฑ์การลงทุน	๑๘
๒ ประวัติการประกันภัยในประเทศไทย	๒๓
๒.๑ ยุคแรก	๒๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

๒.๒ การควบคุมกิจการประกันภัยโดยกฎหมายครั้งแรก ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ๒๖

๒.๓ การริเริ่มการก่อตั้งบริษัทประกันภัยของคนไทย ๒๙

๒.๔ การรวมตัวของบริษัทประกันภัย ๓๐

๒.๔.๑ สมาคมประกันวินาศภัย ๓๐

๒.๔.๒ สมาคมประกันชีวิตไทย ๓๑

๒.๕ การร่างกฎหมายควบคุมประกันภัย ๓๒

๒.๕.๑ พระราชบัญญัติประกันภัย พ.ศ. ๒๔๘๙ ๓๕

๒.๕.๒ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ และกฎกระทรวง ๓๗

๒.๕.๓ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ และกฎกระทรวง ๔๒

๓ กฎหมายและปัญหาเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยในสหรัฐอเมริกา ๔๖

๓.๑ ที่มาของกฎเกณฑ์การลงทุนของบริษัทประกันภัย ๔๖

๓.๑.๑ แรกเริ่มกฎเกณฑ์การลงทุน ๔๖

๓.๑.๒ ระยะหลังปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ๔๗

๓.๑.๓ กฎของรัฐ ๕๑

๓.๑.๔ กฎของรัฐบาลกลาง ๕๒

๓.๑.๕ สมาคมการประกันภัยแห่งชาติ ๕๒

๓.๒ กฎหมายการลงทุนของบริษัทประกันภัยในปัจจุบัน ๕๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓.๒.๑ การจำกัดการลงทุน ๕๔

๓.๒.๒ บทบัญญัติเพื่อความยืดหยุ่น ๕๗

๓.๒.๓ ข้อบังคับ ๕๗

๓.๓ ปัญหาการลงทุน ๕๘

๓.๓.๑ เงินกู้ตามกรมธรรม์ ๕๘

๓.๓.๒ หุ้น ๖๑

๓.๓.๓ การให้กู้โดยมีจำนอง ๖๒

๓.๓.๔ พันธบัตร ๖๕

๓.๓.๕ อสังหาริมทรัพย์ ๖๗

๓.๔ เบ็ดเตล็ด ๗๑

๔ การลงทุนของบริษัทประกันภัยในประเทศไทย ๗๔

๔.๑ เป้าหมายการลงทุน

๔.๒ ระยะก่อนมีกฎหมายควบคุม ๗๕

๔.๓ ระยะหลังการมีกฎหมายควบคุม ๗๘

๔.๓.๑ ยุคกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ ๗๘

๔.๓.๒ ยุคกฎกระทรวงฉบับที่ ๖ ๘๓

๔.๔ ความแตกต่างของการลงทุนระหว่างบริษัทประกันภัย ๘๕

๔.๔.๑ บริษัทประกันชีวิต ๘๕

๔.๔.๒ บริษัทประกันวินาศภัย ๘๘

๔.๕ สถิติการลงทุนของบริษัทประกันภัย ๘๘

๕ การควบคุมการลงทุนของบริษัทประกันภัยในประเทศไทย ๑๑๔

๕.๑ ระยะก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ๑๑๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

๕.๒ เมื่อมีกฎหมายควบคุม พ.ศ. ๒๕๑๐ ๑๒๑

๕.๓ องค์กรในการควบคุม ๑๓๙

๕.๓.๑ ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ ๑๓๙

๕.๓.๒ นายทะเบียนประกันชีวิตและนายทะเบียนประกันวินาศภัย ๑๔๒

๖ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยในประเทศไทย ๑๔๘

๖.๑ ก่อนมีกฎหมายควบคุม ๑๔๘

๖.๒ ระยะใช้กฎกระทรวงฉบับที่ ๕ ๑๕๑

๖.๓ ความแตกต่างระหว่างกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ และฉบับที่ ๖ ๑๖๗

๖.๓.๑ ธุรกิจประกันวินาศภัย ๑๖๗

๖.๓.๒ ธุรกิจประกันชีวิต ๑๗๐

๖.๔ ระยะใช้กฎกระทรวงฉบับที่ ๖ ในปัจจุบัน ๑๗๒

๖.๔.๑ การให้กู้ยืม ๑๗๒

๖.๔.๒ การซื้อหุ้นและหุ้นกู้ ๑๗๕

๖.๔.๓ การลงทุนทั่วไป ๑๘๐

๖.๕ การพิจารณาปัญหาโดยองค์กรของรัฐ ๑๘๒

๖.๕.๑ การขอความเห็นชอบตามบทเฉพาะกาลของกฎกระทรวงฉบับที่ ๖ ๑๘๓

๖.๕.๒ การขอความเห็นชอบการซื้อหุ้นและหุ้นกู้ ๑๘๕

๖.๕.๓ การพิจารณาทั่ว ๆ ไป ๑๘๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

๗ ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ๑๙๐

บรรณานุกรม ๒๐๔

ภาคผนวก ๒๑๒

ประวัติผู้เขียน ๒๓๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

การประกันภัย เป็นมาตรการสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมที่บุคคลเป็นส่วนตัว หรือเป็นคณะบุคคลใช้ป้องกันบรรเทา หรือผ่อนคลายการสูญเสียทางเศรษฐกิจ อันสืบเนื่องมาจากการเสียชีวิตของผู้เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว หรือการสูญเสียทรัพย์สินอันอาจเกิดขึ้นได้จากวินาศภัยหรือการโจรกรรม ด้วยการยอมจ่ายค่าป่วยการให้ทีละน้อยโดยมีกำหนดประจำเรียกว่า "เบี้ยประกัน" ให้แก่บริษัทรับประกัน และเมื่อเกิดเหตุภัยหรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาประกัน (ในกรณีของการประกันชีวิต) บริษัทรับประกันจะจ่ายเงินทดแทนหรือเงินสะสมเป็นก้อนคืนให้ตามจำนวนที่กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในสัญญา[๑] หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การประกันภัยเป็นเรื่องของการที่บุคคลและองค์การจำนวนมากมารวมกันแบ่งเบารับภาระความเสียหายจากผู้เคราะห์ร้ายเฉพาะในประเภทหรือลักษณะเดียวกัน โดยวิธีการร่วมเฉลี่ย การร่วมเสี่ยงภัยในประเภทเดียวกันนี้ก่อให้เกิดความยุติธรรมและการช่วยเหลือกันและกันในระหว่างสมาชิก[๒]

ธุรกิจประกันภัยเป็นกิจการที่อยู่กึ่งกลางระหว่างธุรกิจการค้ากำไรกับการให้ความคุ้มครองการเสี่ยงภัยแก่สังคม ได้แก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน เพื่อรับภาระความสูญเสียทางการเงิน ดังนั้น ระบบประกันภัยจึงเป็นสิ่งค้ำจุนความเชื่อมั่นของคนในสังคมและขวัญของผู้ประกอบธุรกิจ และการดำเนินชีวิตประจำวัน

---

[๑] Edward, Hedges, "Insurance", Encyclopedia Britannica, Vol. 12 (1963) : 455

[๒] ชูเกียรติ ประมูลผล, หลักการประกันชีวิต (พระนคร : โรงพิมพ์วิบูลกิจ, ๒๕๐๕), หน้า ๒๖

ให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น เช่น หากไม่มีระบบประกันภัย ธนาคารคงไม่มั่นใจพอที่จะขยายสินเชื่อให้แก่ลูกค้าที่ประกอบธุรกิจการบิน การเดินเรือ การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือพ่อค้าคงไม่กล้าที่สั่งสินค้าเข้ามาขายในประเทศ เพราะจะต้องเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลเสี่ยงภัยมาเป็นเวลานาน เป็นต้น ยิ่งเศรษฐกิจและสังคมของชาติเจริญรุดหน้า อัตราการเสี่ยงภัยแก่ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากนานาอารยประเทศ

สำหรับด้านการประกันชีวิตนั้น ได้มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งต่อการสร้างรากฐานความมั่นคงแก่ครอบครัวและแก่สังคม เพราะในระบบเศรษฐกิจปัจจุบันนั้น คนจะดำรงตนอยู่ได้ตามอัตภาพก็ต่อเมื่อมีรายได้จากค่าจ้าง จากผลประโยชน์ในทรัพย์สิน ฉะนั้น หากผู้หารายได้ในครอบครัวประสบภัยหรือถึงแก่กรรมลง บรรดาสมาชิกในครอบครัวก็ขาดที่พึ่ง เป็นภาระที่สังคมจะต้องรับผิดชอบ การประกันชีวิตเป็นทางออกอย่างหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาภาระแก่สังคมและแก่ครอบครัวของผู้ประสบภัยพิบัตินั้น

นอกจากที่กล่าวแล้ว สถาบันประกันภัยยังเป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ เพราะในการรวบรวมทุนจากเงินออมของคนหมู่มากมาเป็นเงินทุนก้อนใหญ่สำหรับการลงทุนในการเพิ่มผลผลิตและการจ้างงาน อันเป็นหัวใจสำคัญของระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ากิจการประกันภัยมีประโยชน์มาก สำหรับประเทศไทยธุรกิจประกันภัยได้มีขึ้นมานานหลายสิบปีมาแล้ว แต่โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า ธุรกิจประเภทนี้ยังไม่ก้าวหน้าและเป็นที่นิยมของประชาชน โดยสาเหตุที่สำคัญก็คือ บริษัทผู้รับประกันภัยไม่ค่อยเป็นที่เชื่อถือของประชาชน ซึ่งเป็นเพราะบริษัทประกันภัยไม่มีความมั่นคงก้าวหน้าเหมือนธนาคารพาณิชย์ อันเนื่องมาจากปัญหาการสร้างตัวเองของบริษัทประกันภัยโดยการลงทุนยังมีจุดบกพร่องอยู่มากในทางกฎหมายที่ควบคุมการลงทุนของบริษัทประกันภัย

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดังที่กล่าวมาจะเห็นแล้วว่า ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การประกันภัยเป็นกิจการที่สำคัญยิ่งในทางเศรษฐกิจ เป็นสถาบันทางการเงินที่มีผลต่อการระดมทุนและต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอันมาก และมีผลกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ของสาธารณชนและโดยที่บริษัทประกันภัยเป็นกิจการที่ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างหลักประกันความมั่นใจให้แก่ผู้เอาประกันว่าในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สิน ชีวิตหรือร่างกายที่เอาประกันไว้ ผู้เอาประกันจะไม่เดือดร้อน บริษัทจึงจำต้องมีฐานะทางการเงินมั่นคงตลอดเวลาที่ประกอบธุรกิจประกันภัย นั่นคือต้องดำเนินธุรกิจให้มีความมั่นคง สามารถให้ความคุ้มครองและให้ประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ผู้เอาประกัน และในฐานะที่เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญอันหนึ่ง

บริษัทประกันภัยเป็นสถาบันทางการเงินที่มีเงินทุนก้อนใหญ่ ซึ่งได้รับความไว้วางใจจากลูกค้า ซึ่งบริษัทจะต้องจ่ายคืนหรือชดใช้แล้วแต่กรณีหากเกิดความเสียหายใด ๆ ขึ้นในอนาคต การลงทุนจึงเป็นปัญหาสำคัญยิ่งสำหรับบริษัทประกันภัย เพราะบริษัทต้องนำเงินส่วนที่จะต้องจ่ายคืนหรือชดใช้ในอนาคตไปลงทุนเพื่อจะได้ดอกผลพอกับที่สัญญาว่าจะจ่ายให้ผู้เอาประกันตามที่ตกลงกันไว้ แต่บริษัทจะทำได้แค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ในเรื่องการลงทุน

หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่กำหนดการลงทุนของบริษัทประกันภัยของแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน แต่ก็คล้ายและเลียนแบบกันมา ซึ่งยังคงรักษาธรรมเนียมปฏิบัติในเรื่องสำคัญ ๆ ไว้เป็นแนวเดียวกัน ส่วนที่แตกต่างกันก็เป็นในเรื่องปลีกย่อยรายละเอียดหรือตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ ดังนั้น หากจะได้มีการศึกษาวิจัยถึงข้อแตกต่างของหลักการของประเทศต่าง ๆ กับประเทศไทย ก็จะมีประโยชน์ในการหาข้อบกพร่องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าเท่าเทียมอารยประเทศได้ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์และขอบเขตวิธีที่จะดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งจะวิจัยถึงปัญหาการลงทุนของบริษัทประกันภัยในประเทศไทยในแง่ของกฎหมาย โดยจะกล่าวเปรียบเทียบกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งการลงทุนของบริษัทประกันภัยในสหรัฐก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนแก่ผู้เอาประกันอย่างมากมาย ดังนั้น หากประเทศไทยจะมีขอบข่ายของการลงทุนของบริษัทประกันภัยเป็นเช่นสหรัฐอเมริกาก็จะเป็นการช่วยสร้างความเจริญแก่ประเทศและให้ประโยชน์ความมั่นคงแก่ผู้เอาประกันมากกว่าปัจจุบัน จะกล่าวพาดพิงถึงหลักการตามกฎหมายของประเทศอื่นก็เป็นบางส่วน การวิจัยจะเจาะจงในเรื่องปัญหาทั้งในทางทฤษฎีกฎหมายและทางปฏิบัติของบริษัทประกันภัยในประเทศไทย โดยเฉพาะปัญหาที่มองข้ามไปของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยที่ก่อให้เกิดจุดบกพร่องยากในการปฏิบัติ จนกลายเป็นความบกพร่องของกฎหมาย

การวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล โดยจะศึกษาจากพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ ตลอดจนกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ จากบทความทางวิชาการ บทความที่ปรากฏในสื่อมวลชน ตลอดจนใช้วิธีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลในวงการประกันภัยทั้งราชการและเอกชน และค้นคว้าจากตำรากฎหมายทั้งของไทยและต่างประเทศ ทั้งยังรวบรวมข้อมูลจากแนวการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยโดยสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ที่สำคัญก็คือ การหาข้อเสนอแนะและความเห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ว่าด้วยการลงทุนของบริษัทประกันภัยให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ที่สุดแก่สภาพปัจจุบันของสังคมในประเทศไทย โดยได้นำประสบการณ์ของผู้เขียนได้พบเห็นและแนวทางที่เคยปฏิบัติงานในหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทประกันภัยมาประกอบการพิจารณาปัญหาวิเคราะห์และวิจารณ์หาหลักเกณฑ์ที่จะเป็นแนวทางในการขจัดข้อบกพร่องที่มีอยู่ในปัจจุบันให้หมดไปและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

๓. ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

๑) การศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ จะเป็นการชี้ให้เห็นถึงความยุ่งยากในทางปฏิบัติ ตลอดจนข้อบกพร่องของบทกฎหมายบางอย่างที่เกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยในประเทศไทย และจะทราบถึงความเป็นมาและเหตุผลของการมีบทบัญญัติเช่นนั้น ตลอดจนสภาวะการลงทุนของบริษัทประกันภัยในแต่ละแบบที่ดำเนินการแตกต่างกันไปอย่างน่าสนใจตามสภาพการดำเนินงานของบริษัทว่ามีผลดีผลเสียต่อกิจการประกันภัยอย่างไร

๒) ผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะความเห็น สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การลงทุนของบริษัทประกันภัยให้แน่นอนไม่มีปัญหายุ่งยากต่อไป และเป็นแนวทางที่จะได้พิจารณาแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยให้เหมาะสมก้าวหน้ายิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบัน เนื่องจากการลงทุนของบริษัทประกันภัยที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชาติจะเป็นการช่วยส่งเสริมสถาบันเศรษฐกิจและสังคมของชาติให้เจริญรุดหน้า อันมีผลต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ประเทศอย่างแท้จริง

๓) วิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์แก่การเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าทางนิติศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวกับประกันภัย เพราะได้รวบรวมข้อมูลของปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่เจริญก้าวหน้าสุดยอดในทางประกันภัย ตลอดจนได้กล่าวถึงความเป็นมาของกิจการประกันภัยและข้อคิดเห็นของนักวิชาการประกันภัยทั้งภาครัฐบาลและเอกชน รวมถึงข้อเสนอแนะวิจารณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พระราชบัญญัติประกันชีวิต และกฎกระทรวงเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัยซึ่งกำลังมีการพิจารณาแก้ไขกันอยู่